

Συμβολή στη διαβούλευση για το ενεργειακό πρόβλημα της Κρήτης

του Αντώνη Ανηψητάκη, Περιφερειακού Συμβούλου

Ανεξάρτητη Περιφερειακή Κίνηση "ΜΙΑ ΚΡΗΤΗ, Περιβάλλον • Άνθρωπος"

"...σήμερα, σε έναν κόσμο ο οποίος, βαδίζοντας τυφλά στα χνάρια της "αναπτυγμένης" Δύσης, έχει παραδώσει την ψυχή του στο κυνήγι ενός ανελέητου ανταγωνισμού και μιας δίχως όρια και ανθρώπινο νόημα "παραγωγικότητας", που συνθλίβουν δισεκατομμύρια ανθρώπους - έναν κόσμο που, σε όποιοι ήπειρο κι αν στρέψουμε το βλέμμα, θα δούμε αμέσως ότι αρμενίζει ακυβέρνητος και σπαρασσόμενος; Και δεν θα άξιζε να αναρωτηθούμε αν αυτή η τρελή, κυριολεκτικά α-νόητη, πορεία τραυματίζει όχι μόνο τον πλανήτη, αλλά και τη στοιχειώδη ανθρωπιά του ανθρώπου ..."

Γυρεύοντας στην Εξορία την Πατρίδα σου, Γιάννης Κιουρτσάκης, έκδ. Πατάκη 2015

Αναζητούμε μια εναργή ματιά στο σκοτεινό ενεργειακό τοπίο. Θέλουμε να διαβάσουμε και να κατανοήσουμε την ενεργειακή σελίδα της Κρήτης, στο ενεργειακό κεφάλαιο της Ελλάδας, στον ενεργειακό τόμο του πλανήτη.

I. Οι φακοί μας και τα κιάλια μας.

Μια τέτοια φιλοδοξία, επιτάσσει να προτάξουμε τους ιδεολογικούς φακούς μας, μιας και εν τέλει αυτοί ευθύνονται για το καθαρότητα ή την μωυπία της ανάλυσής μας.

Εγγενές στοιχείο της παγκόσμιας κοινωνικής και περιβαλλοντικής κρίσης είναι η προσπάθεια επίλυσής της με περισσότερη ανάπτυξη-μεγέθυνση και εντονότερη ανταγωνιστικότητα. Η συνεχής μεγέθυνση είναι όμως άτοπη σε ένα πεπερασμένο πλανήτη και οδηγεί σε προφανείς παραλογισμούς, όπως ο διαγκωνισμός για την κατάληψη των θαλάσσιων οικοπέδων στις περιοχές, όπου λιώνουν οι πάγοι, για να εξορυχθούν ορυκτά καύσιμα, τα οποία κατ' εξοχήν ενέχονται για την κλιματική αλλαγή και το λιώσιμο των πάγων. Αντιστοίχως, η εντονότερη ανταγωνιστικότητα εξουθενώνει τον άνθρωπο που ζει για να δουλεύει, ενώ παράλληλα εντείνει τις κοινωνικές ανισότητες ανάμεσα στα κράτη, αλλά και μέσα σε αυτά. Οι μεταναστευτικές ροές, η ανεργία, τα λαστιχένια ωράρια εργασίας είναι μορφές σύγχρονης ανθρωποθυσίας στο βωμό της ανταγωνιστικής θεάς. Κάπως έτσι, οι άλλοτε ακαταμάχητες ιδεολογικές μηχανές της νεωτερικότητας, η μεγέθυνση και η ανταγωνιστικότητα, μοιάζουν σήμερα, στο απόγειο της κυριαρχίας τους, ανίκανες να οδηγήσουν σε μια στοιχειωδώς λογική και αποτελεσματική διευθέτηση των πλανητικών προβλημάτων. Η ανθρωπότητα καταφέρνει να περιγράψει με μια ιλιγγιώδη ροή πληροφοριών τα προβλήματά της, αλλά λύνει πολύ λιγότερα απ' όσα δημιουργεί.

Εγγενές στοιχείο της Ελληνικής Κρίσης είναι το έλλειμμα διαλόγου και η περίσσεια πολεμικής με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τη σοβαρότητα των προτάσεων διεξόδου από την κρίση. Διασταυρώνονται αυτοτροφοδοτούμενα από μια άγονη

Α/Γ. Γαλλική καινοτομία
βασισμένη στη βιομηχανική .

Μπορεί να τοποθετηθούν μέσα στον αστικό ιστό, έχουν 8 μ. μέγιστο ύψος, και προκαλούν πολύ μικρή όχληση.

Μπορούν να ηλεκτροδοτήσουν δρόμους, να φωταγωγήσουν κτίρια, να καλύψουν τις ανάγκες φόρτισης ηλεκτρικών αυτοκινήτων

Μέχρι στιγμής έχουν τοποθετηθεί πειραματικά σε δυο περιοχές της Γαλλίας (στο νησί Ολιέρον και στην ακτή Côtes-d'Armor στη Βρετανία).

Ίσως ταιριάζουν και στην Κρήτη

δογματική αντιπαράθεση εκσυγχρονιστικά με παλαιοκομμουνιστικά κλισέ με κοινό χαρακτηριστικό την πρόχειρη, αποσπασματική και εν τέλει λαθεμένη ανάγνωση της ελληνικής ιδιαιτερότητας που προκρούσεια θέλουν να προσαρμόσουν είτε σε μια απομίμηση δυτικών προτύπων, είτε σε μια ουτοπική παγίωση παρωχημένων ανατολίτικων κεκτημένων. Έτσι από την τροπαιούχο Δύση πυροβολούν με αναπτυξιακά και ανταγωνιστικά πυρά παραγνωρίζοντας το προφανώς αρνητικό αποτέλεσμα που προκαλούν στο ευ ζην και την περιβαλλοντική προστασία. Αντιστοίχως από την ηττημένη Ανατολή απαντούν με τα πυρά ενός ανιστόρητου αγιοποιημένου κρατισμού, ιστορικά αποδεδειγμένο ανύπαρκτο τόπο αναύξεως, όπου ο κρατικός Θεούλης εξοβελίζοντας την δαιμονική επιχειρηματικότητα απομακρύνει από τους κρατικοδίαιτους πιστούς κάθε λύπη και στεναγμό.

Όταν ο Μαρξ θεωρητικοποιούσε τη ρήξη σφραγίζοντας την παγκόσμια πολιτική Ιστορία του τελευταίου ενάμιση αιώνα, την έβλεπε ως μονόδρομο για την άρση της εγγενούς αντίφασης που δημιουργεί στον εργάτη το προϊόν της εργασίας του, να το αγαπά δηλαδή, αλλά και το μισεί ταυτόχρονα, ως αίτιο της εκμετάλλευσής του. Αν ζούσε σήμερα θα διαπίστωνε τρεις παράγοντες που ίσως τον έκαναν να θεωρητικοποιήσει, αντί για τη ρήξη μια αναγκαία συνεννόηση, έναν ιστορικό συμβιβασμό. Θα είχε δει την αποτυχία της εφαρμογής των θεωριών του, θα είχε εντάξει στον προβληματισμό του, ως υπερκείμενο της πάλης των τάξεων, το πλανητικό περιβαλλοντικό πρόβλημα που δεν υπήρχε στην εποχή του και θα προσπαθούσε να αξιοποιήσει τις εκρηκτικές δυνατότητες πολιτικής χειραφέτησης, συμμετοχής και παρέμβασης που μπορεί να δώσει στους πολίτες η νέα τεχνολογία, τόσο για μια επ' ωφελεία των πολλών διευθέτηση των πλανητικών προβλημάτων, όσο και για το δραστικό μετριασμό της εκμετάλλευσης της ανθρώπινης εργασίας.

Αν τα παραπάνω έχουν βάση το αίτημα για συνεννόηση των σοβαρών πολιτικών οικογενειών είναι κρίσιμο και επείγον. Υπάρχει ανάγκη για μια σύνθεση του φιλελεύθερου επιχειρείν, μέσα στο πλαίσιο ενός αριστερού συνεκτικού σχεδίου που βλέπει τη μεγάλη πλανητική εικόνα, με την καίρια συμβολή του οικολογικού κινήματος. Συγκολλητική ύλη μιας τέτοιας σύνθεσης, μπορεί να είναι η νέα τεχνολογία με τις πολιτικές δυνατότητες συμμετοχής που επιτρέπει. Αντί όμως για μια τέτοια συνεννόηση, που θα επικαιροποιούσε την κλασικό αρχαιοελληνική επιταγή θέτοντας ως μέτρο των αξιών τον άνθρωπο σε μια ισορροπημένη σχέση του με τη φύση, πέρα από αναπτυξιακά, ανταγωνιστικά και κρατικιστικά δόγματα, παρακολουθούμε, κυρίως στην Ελλάδα να παροξύνεται μια παρακμιακή αντιπαράθεση. Η δεξιά φιλελεύθερη πλευρά αντί για την διευκόλυνση του επιχειρείν υπερασπίζεται τα προνόμια και τις διαπλοκές με το κράτος μεγάλων επιχειρηματικών ομίλων. Η αριστερά, αντί να δίνει τον αναγκαίο οραματικό γενικότερο σχεδιασμό για το συνολικό συμφέρον της κοινωνίας αναλώνεται σε μάχη οπισθοφυλακών, στην υπεράσπιση ανορθολογικών κεκτημένων στον τρύπιο, και από την έλλειψη στόχων και αξιολόγησης, δημόσιο τομέα. Το οικολογικό κίνημα πάλι, βρίσκεται σε μια εσωτερική διαμάχη, που ακυρώνει το εμβληματικό οικολογικό πρόταγμα "σκέψου παγκόσμια, δράσε τοπικά", αφού μια πλευρά του δρα παγκόσμια παραγνωρίζοντας τις τοπικές κοινωνίες και μια άλλη δρα τοπικά απαξιώνοντας τα μείζονα πλανητικά περιβαλλοντικά ζητήματα.

Αφορμή για τούτο το κείμενο που εδράζεται σε έναν εκτενή εσωτερικό διάλογο της ανεξάρτητης περιφερειακής μας Κίνησης, ήταν η διαλυθείσα δημοτική εκδήλωση της Νεάπολης (23-9-2015), όπου οι εισηγητές Νίκος Χρυσόγελος και Δημήτρης Χριστάκης εμποδίστηκαν να μιλήσουν. Όσο όμως ένας διάλογος ματαιώνεται, ματώνει η Δημοκρατία, ματώνει ο ορθός λόγος, η μισαλλοδοξία γίνεται μόνιμο απόστημα. Απομακρύνονται ο Σωκράτης με το Βολταίρο, επέρχονται οι φωνασκίες, οι προπηλακισμοί, τα όπλα.

Επιχειρούμε λοιπόν να συνοψίσουμε την ως τώρα εσωτερική μας συζήτηση σε τρεις ενότητες, στις βασικές μας θέσεις, στους προβληματισμούς μας και στις προτάσεις μας, ξεκαθαρίζοντας πως η σύνοψη αυτή είναι προσωπική. Φιλοδοξία μας είναι τούτο το κείμενο, να βοηθήσει αποκρυσταλλώνοντας συμπτώσεις και γόνιμες διαφορές μέσα στην ΜΚ, αλλά και να βοηθήσει συνολικά την κρητική κοινωνία και ιδιαίτερα την Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση του νησιού να αντιμετωπίσουν ένα πρόβλημα που τείνει να γίνει εκρηκτικό. Πλησιάζοντας τα βράχια, φιλοδοξούμε να συμβάλουμε σε μια εν κινήσει διόρθωση μιας στραβής πλεύσης. Μας εμπνέει ο μικρός του παραμυθιού, που τώρα πια δεν φωνάζει για τη γύμνια του Βασιλιά, αλλά για τα μασκαρέματά του δείχνοντας όλα τα παράταιρα ενεργειακά άμφια που φοράει.

II. Οι βασικές θέσεις μας για τα ενεργειακά ζητήματα

1. **Αναγνωρίζουμε το πρόβλημα της κλιματικής απειλής και θέλουμε ως ΚΡΗΤΗ να συμβάλλουμε στην επίλυσή του.** Αυτή η θέση μας συνδέει με τις μεγάλες διεθνείς περιβαλλοντικές οργανώσεις και την επίσημη ευρωπαϊκή πολιτική στο βαθμό που επιδιώκει την απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα. Από την άλλη αυτή μας η θέση μας διαφοροποιεί από όσους έχουν δαιμονοποιήσει τις ΑΠΕ, ενώ έχουν στο απυρόβλητο τα ορυκτά καύσιμα, μας διαφοροποιεί από όσους παράλογα και αντιεπιστημονικά αμφισβητούν τις ανθρωπογενείς αιτίες της κλιματικής αλλαγής. Δεν βλέπουν πως τα παλάτια μας δεν βγαίνουν πια από τις ντουλάπες, δεν βλέπουν τα νέα απειλητικά είδη ψαριών που εισέβαλαν στη Μεσόγειο, δεν βλέπουν τις νέες ασθένειες στη γεωργία και στην κτηνοτροφία, δεν βλέπουν τον πρόσφατο τυφώνα στη Σκόπελο...

2. Θεωρούμε ταυτόχρονα πως **το κυρίαρχο αναπτυξιακό μοντέλο δεν μπορεί να υποσχεθεί καλύτερες μέρες για τον πλανήτη, αν απλώς αλλάξει ενεργειακό ρούχο, αντικαθιστώντας τα ορυκτά καύσιμα με ΑΠΕ.** Αυτή μας η θέση μας φέρνει κοντά με όσους προτάσσουν την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος όταν το βλέπουν να κακοποιείται από μια άμετρη επέλαση των ΑΠΕ, στο όνομα της αντιμετώπισης της κλιματικής απειλής. Αυτή μας η θέση ταυτόχρονα μας αποστασιοποιεί από εκείνους που έχουν μια δογματική προσήλωση στην εξάπλωση των ΑΠΕ υποβαθμίζοντας την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος στο όνομα της προστασίας του πλανήτη, στάση εξ' ορισμού αντιφατική. **Δεν μπορείς να καταστρέψεις έναν τόπο για να σώσεις τον πλανήτη.** Αυτό το νέο ρούχο που επείγει να φορέσουμε, δεν αφορά μόνο στην αλλαγή ενεργειακής συμπεριφορά, αλλά στην γενικότερη ανάγκη αλλαγής του κυρίαρχου πολιτισμικού παραδείγματος. Συμβαδίζει με το αίτημα για **αποσύνδεση της ευτυχίας από την κατανάλωση**, στόχο που προσιδιάζει ιδιαίτερα στο ελληνικό σταυροδρόμι. Αυτή η αναγκαία αλλαγή παραδείγματος, δεν ξεπερνιέται με τεχνολογικές εξελίξεις, ούτε καν με την περίφημη σύντηξη, απαιτεί αλλαγή των κυρίαρχων πολιτικών και ιδεολογικών μας συντεταγμένων.
3. **Τασσόμαστε κατά της νέας μεγάλης ιδέας να γίνει η Ελλάδα πετρελαιοπαραγωγός χώρα.** Είναι και αυτή μια ιδέα πολλαπλώς επικίνδυνη και αντιφατική. Δεν στέκει λογικά να ενοχοποιείς τα ορυκτά καύσιμα για την κλιματική απειλή και ταυτόχρονα να πρωτοστατείς στην εξόρυξή τους. Πέραν των περιβαλλοντικών λόγων είναι εξαιρετικά αμφίβολο και το οικονομικό αποτέλεσμα, αν συνυπολογιστούν οι κίνδυνοι ατυχήματος και η αστάθεια στις τιμές. Η Περιφέρεια Κρήτης θα έπρεπε να πρωτοστατήσει σε μια καθαρή από ορυκτά καύσιμα Μεσόγειο. Μια τέτοια καθαρή φωνή θα προστάτευε τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα του νησιού και της χώρας, θα ήταν συνεπής με την αντιμετώπιση της κλιματικής απειλής, θα έθετε την Ευρώπη προ των ευθυνών της και θα εξασφάλιζε πολλούς συμμάχους.
4. **Η καθαρότερη μορφή ενέργειας είναι η ενέργεια που δεν καταναλώνουμε.** Άρα η εξοικονόμηση, η ορθολογική διαχείριση, τα έξυπνα καλά μονωμένα κτίρια, η αυτοπαραγωγή, τα φωτοβολταϊκά στις στέγες κλπ είναι ένας ενεργειακός άξονας που ενώ έχει μόνο ωφέληματα, και οικονομικά για τους πολλούς, δεν αποτελεί προτεραιότητα λόγω εγγενών αδυναμιών της Αυτοδιοίκησης που πρέπει να πρωταγωνιστήσει σε αυτόν τον τομέα. Οι μεγάλες επιχειρήσεις δεν δίδουν προτεραιότητα στην πλευρά αυτή γιατί δεν αναμένουν κέρδη, αφού τα κέρδη κοινωνικοποιούνται. Ο τομέας αυτός ταιριάζει κατ' εξοχήν στην Αυτοδιοίκηση και σε συνεταιριστικές επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας.
5. **Η Κρήτη συνιστά συνθέτη αξία, δεν προσφέρεται για μονοκαλλιέργειες ούτε για φαραωνικούς πειραματισμούς.** Οι βλάβες που προκάλεσε η στρεβλή απρογραμμάτιστη ανάπτυξη των τελευταίων δεκαετιών δεν μπορεί να συνεχιστεί. Η αποκατάσταση αυτών των βλαβών και η ανάδειξη του κρητικού τοπίου γενικώς, όχι μόνο στις περιοχές natura, ενώ έπρεπε να είναι προγραμματική προτεραιότητα υπονομεύεται από αλλοπρόσαλλες επιλογές. Σε αυτό συμβάλλει η ακραία πολιτική της ΠΑΕ, που υποστηρίζεται από περιβαλλοντοκτόνα νομοθετήματα. Μοιάζει να υπαγορεύεται από τους δανειστές μας που σε αντίθεση με άλλες περιβαλλοντικές πτυχές της ευρωπαϊκής πολιτικής, όπως πχ η προστασία των natura, βλέπουν ίσως σε αυτή την καταστροφική για την ελληνική και κρητική φύση πολιτική έναν τρόπο να πάρουν τα λεφτά τους. **Έχουμε κάθε συμφέρον, μέσα και από το συνέδριο για τις περιοχές Natura 2000 που προγραμματίζει η Περιφέρεια υιοθετώντας πρόταση μας να αναδείξουμε αυτή την αντίφαση.**

III. Οι Προβληματισμοί μας.

1. **Η καλωδιακή διασύνδεση της Κρήτης με την ηπειρωτική Ελλάδα και ευρύτερα με τα ενεργειακά δίκτυα επιτρέπει την ορθολογικότερη διαχείριση της ενέργειας και με αυτή την έννοια συμβάλει στην προστασία του περιβάλλοντος, στην πτώση της τιμής της ενέργειας, στην τόνωση της οικονομίας.** Από την άλλη δημιουργεί μια σοβαρή απειλή, αφού σήμερα **με δεδομένη την υποχώρηση της πολιτικής έναντι των αγορών**, ιδιαίτερα στη χώρα μας, είναι εν εξελίξει μια προσπάθεια μέσω των καλωδίων να γίνει η Κρήτη πεδίο μιας άμετρης επέλασης των ΑΠΕ που ακυρώνει το χαρακτήρα της ως οικολογικής και πολιτισμικής κιβωτού τριών ηπείρων. Έτσι, ενώ ο χρονικός ορίζοντας της ΕΕ για πλήρη απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα είναι το 2050, τα σχέδια που εξυφαίνονται για την Κρήτη, ελέω ΠΑΕ, προβλέπουν στο αμέσως προσεχές μέλλον παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ στην Κρήτη που υπερκαλύπτουν τις ανάγκες της 5-6 φορές. Ενώ δηλαδή ο στόχος στην ΕΕ είναι 100% ΑΠΕ το 2050 στην Κρήτη προωθούμε 600% ΑΠΕ στο άμεσο μέλλον. Με αυτά τα δεδομένα η αποτροπή της καλωδιακής διασύνδεσης θα απάλλαζε την Κρήτη από αυτή την πίεση μια και θα ήταν άνευ επιχειρηματικού αντικειμένου. Από την άλλη η μη διασύνδεση θα ήταν ένας αναχρονισμός, αφού θα διαιωνίζε μια σπάταλη, ανορθολογική διαχείριση, αλλά θα ήταν και ένας ουτοπικός στόχος να εξαιρεθεί η Κρήτη από ένα πυκνό ενεργειακό δίκτυο που προβλέπεται να την περιβάλλει. Παλιότερα υποστηρίξαμε την απεξάρτηση της Κρήτης από τα ορυκτά καύσιμα χωρίς καλώδιο, λαμβάνοντας υπόψη και τις τεχνικές δυσκολίες του εγχειρήματος. Κάτι τέτοιο θεωρητικά θα ήταν δυνατό με παράλληλα έργα αποθήκευσης της ενέργειας. Παρά όμως τις σημαντικές τεχνολογικές εξελίξεις στον τομέα ο

κύριος τρόπος αποθήκευσης της ενέργειας από ΑΠΕ είναι τα μεγάλα δίδυμα φράγματα που θα λειτουργούν ως αντλιοσταμειούτρες νερού αναστρέψιμης λειτουργίας. Τα έργα αυτά όμως, όπως έδειξε η περίπτωση των Μαλίων, είναι μεγάλα έργα που δημιουργούν σοβαρές επιπτώσεις στο πλούσιο σε οικολογικό και πολιτισμικό φορτίο τοπίο της Κρήτης. **Με αυτά τα δεδομένα κλίνουμε υπέρ της διασύνδεσης υπό τον όρο να υπάρξει αριθμητικό όριο, αναφέρουμε ενδεικτικά το 100% ως το 2030 και σαφείς χωροταξικοί περιορισμοί στις εγκαταστάσεις ΑΠΕ που θα προσδιοριστούν με ευθύνη της Αυτοδιοίκησης του νησιού. Επειδή όμως έχουμε πικρή πείρα από την καταστρατήγηση ποικίλων όρων και δεσμεύσεων, που εμφανίστηκαν αρχικά αδιαπραγμάτευτοι, η καλωδιακή διασύνδεση πρέπει να συναρτηθεί και σχολαστικά να κατοχυρωθεί με ένα τέτοια πλαφόν. Θεωρούμε θετική κατεύθυνση του υπό αναθεώρηση χωροταξικού που προσπαθεί να οριοθετήσει τις περιοχές ΑΠΕ. Η οριοθέτηση αυτή πρέπει οπωσδήποτε να εξαιρεί τις natura και να συγκεκριμενοποιηθεί περαιτέρω με διαialogo με τις τοπικές κοινωνίες. Πρέπει να επιταχυνθεί και να ολοκληρωθεί αυτή η συζήτηση μέσα στο 2016. Μεχρι να γίνει αυτό γνωμοδοτούμε αρνητικά για όλες τις ενεργειακές επενδύσεις.**

2. Οι τεχνολογικές εξελίξεις στον τομέα των ΑΠΕ είναι ταχύτερες. **Δεν είναι όμως όλες οι ΑΠΕ κατάλληλες για την Κρήτη.** Υπάρχει διάχυτη μια απολιτική στάση που θέλει την Κρήτη ως πεδίο εφαρμογής όλων των ΑΠΕ αδιακρίτως. Είμαστε αντίθετοι με μια τέτοια αντίληψη. Οι γιγάντιες ανεμογεννήτριες δεν ταιριάζουν στην Κρήτη. Τα ηλιοθερμικά εργοστάσια μπορεί να είναι κατάλληλα για τη Σαχάρα, αλλά δεν ενδείκνυνται στο κρητικό τοπίο, όπως για παράδειγμα αυτά που προωθούνται στο Γεωπάρκο Σητείας. Εργοστάσια βιομάζας που μεταφέρουν την πρώτη ύλη από μακριά για να την κάψουν στην Κρήτη δεν έχουν καμιά αειφορική λογική. Όμοιως οι μεγάλοι αντλιοσταμειούτρες πρέπει να αποφευχθούν αν προωθηθεί η διασύνδεση.
3. Πολλή συζήτηση γίνεται και για το **ποιος κάνει μια επένδυση ΑΠΕ.** Άλλη αντιμετώπιση, ευνοϊκότερη, υπάρχει αν πρόκειται για ντόπιους συνεταιριστικούς φορείς και άλλη, εχθρική, αν πρόκειται για ξένους επενδυτές. Το θέμα είναι σοβαρό, αλλά δευτερεύον σε σχέση με τα περιβαλλοντικά και χωροταξικά ζητήματα. Μόνον αφού διασαφηνιστούν αυτά έχει νόημα μια τέτοια συζήτηση. **Προέχει δηλαδή το τι θα γίνει από το ποιος θα το κάνει.**
4. Τα προβλήματα χωροθέτησης αντιμετωπίζονται στη χώρα μας με μεγάλη καθυστέρηση και περιπλέκονται από μια νομοθεσία που δημιουργήθηκε την τελευταία περίοδο της κρίσης. **Τα χωροταξικά ζητήματα αναδεικνύουν τα μεγάλα προβλήματα εμπιστοσύνης ανάμεσα στο κράτος και τους πολίτες.** Στο όνομα της διευκόλυνσης των διαφόρων επενδύσεων και ιδίως των ΑΠΕ έχουν θεσπιστεί διατάξεις κραυγαλέου παραλογισμού που έχουν θεωρηθεί ως φωτογραφικές για την εξυπηρέτηση συμφερόντων και έχουν εξοργίσει τις τοπικές κοινωνίες προκαλώντας τοπικισμούς και βίαιες αντιδράσεις. Πως να πειστεί κάποιος για το δίκαιο μιας νομοθεσίας, όταν περνάει από σαράντα γραφειοκρατικά κόσκινα ένα σπύτι, μια αποθήκη ή ένα κοτέτσι, ενώ επιτρέπει με συνοπτικές διαδικασίες να οργώνονται οι οροσειρές της Κρήτης για να εγκατασταθούν συχνά δίπλα σε οικισμούς τεράστια αιολικά ή φωτοβολταϊκά πάρκα. Μπροστά σε αυτό το πρόβλημα η αυτοδιοίκηση παραπαίει. Άλλοτε προτάσσει την έλλειψη αρμοδιότητας και ρίχνει την ευθύνη στο κεντρικό κράτος, άλλοτε προαλείφεται η ίδια ως επενδυτής και άλλοτε ενδίδει στον τοπικισμό πεισμένη από τις τοπικές αντιδράσεις. Είναι κρίσιμο η Αυτοδιοίκηση της Κρήτης, κατ' εξοχήν η περιφερειακή να συμβάλει με τεκμηριωμένο προγραμματικό λόγο στην ανάκτηση της εμπιστοσύνης. Αναμένουμε με ενδιαφέρον τον εν εξελίξει Περιφερειακό Σχεδιασμό που εκπονεί η ΠΚ. Χαιρετίζουμε αυτή την προσπάθεια που γίνεται καθ' υπέρβαση των τυπικών αρμοδιοτήτων της και ελπίζουμε σε θετικά αποτελέσματα κατ' αναλογία με όσα συνέβησαν με τον ΠΕΣΔΑΚ. Ελπίζουμε στο τέλος μιας τέτοια διαδικασίας να πειστούν αρκετές τοπικές κοινωνίες να αποδεχθούν κατάλληλα επιλεγμένες ΑΠΕ σε συνδυασμό με κάποια αντισταθμιστικά ορθολογικά σταθμισμένα και εκ των προτέρων γνωστά. Σε κάθε περίπτωση αυταρχικές χωροθετήσεις με ΜΑΤ πρέπει να αποκλειστούν.
5. **Σοβαρή πλευρά του ενεργειακού ζητήματος αποτελούν οι μεταφορές για τις οποίες όμως ελάχιστη συζήτηση γίνεται. Αντίστοιχα προβληματισμό προκαλεί ο νέος ενεργειακός κανονισμός των κτιρίων που παραδόξως ευνοεί την χρήση κλιματιστικών και τα ακριβά εισαγόμενα κουφώματα, ενώ δίνει ελάχιστο βάρος στα παθητικά συστήματα που συνδέονται με τη λαϊκή παραδοσιακή αρχιτεκτονική. Είναι ανάγκη να δούμε και αυτά τα ζητήματα σε μια συνολική θεώρηση του ενεργειακού.**

IV. Οι Προτάσεις μας

Κεντρικό ρόλο πρέπει να παίξει η Αιρετή Περιφέρεια του νησιού δρώντας στους εξής άξονες.

1. Να συμβάλει στην ενιαία θεώρηση του ενεργειακού ζητήματος της Κρήτης **αξιοποιώντας τον προβλεπόμενο από τον Καλλικράτη θεσμό της Περιφερειακής Επιτροπής Διαβούλευσης (ΠΕΔ)** που ως τώρα δεν έχει λειτουργήσει. Μέσα σε αυτό το όργανο θα μπορέσουν να συζητήσουν και να συνεννοηθούν οι Δήμοι, τα επιστημονικά ιδρύματα του νησιού, που σχετίζονται με το θέμα, από το Πολυτεχνείο και το ΤΕΙ Κρήτης ως το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας, το ΤΕΕ, οι τοπικές οικολογικές ομάδες και το κίνημα κατά των λεγόμενων ΒΑΠΕ. Καλό θα είναι να επιδιωχθεί στη σχετική συζήτηση και η συμμετοχή εκπροσώπων της ΡΑΕ, της ΔΕΗ, των μεγάλων διεθνών οικολογικών οργανώσεων GREENPACE και WWF και βέβαια της μελετητικής ομάδας που εκπονεί το

χωροταξικό. Πρώτος στόχος μιας τέτοιας συζήτησης θα είναι ο εξοβελισμός των τερατολογιών που λέγονται από διάφορες πλευρές, η συνοψιση των συμπτώσεων και των διαφορών και η επιδίωξη μιας συμφωνίας αρχών για τη διαχείρισή τους. Μέσα στο πλαίσιο της ΠΕΔ θα πρέπει να εξεταστούν και όλα τα παραπάνω ανοικτά ζητήματα, εξορύξεις, καλώδιο, φορείς επενδύσεων...

2. **Να συμβάλει στην επιστημονική τεκμηρίωση του ενεργειακού στόχου και του ενεργειακού μείγματος που είναι κατάλληλο για το νησί και που συνολικά η ΚΡΗΤΗ θα κληθεί να εφαρμόσει τα επόμενα χρόνια και βέβαια να αντιμετωπίσει τα σύνθετα χωροταξικά ζητήματα, τόσο σε επίπεδο αρχών, όσο και σε επίπεδο χαρτών όπου θα απεικονίζονται οι πιθανές θέσεις χωροθέτησης για τις διάφορες ενεργειακές μονάδες.** Αυτή η τεκμηρίωση μπορεί να γίνει με μια διεπιστημονική ομάδα που θα λειτουργεί στο πλαίσιο του θεσμού της ΠΕΔ. Η ομάδα αυτή θα ενημερώνεται και θα γνωμοδοτεί για τα ενεργειακά θέματα που έρχονται στο ΠΣ και στην επιτροπή Περιβάλλοντος.
3. Γενικότερα οι διαβουλεύσεις που επιβάλλονται να γίνονται στο πλαίσιο της Περιφέρειας πρέπει να έχουν ουσιαστικό χαρακτήρα και να **επιδιώκεται** η έκφραση γνώμης από πολίτες και φορείς. Αντίστοιχα οι δεκάδες ημερίδες, εκδηλώσεις, συνέδρια, συχνά για ενεργειακά θέματα, μπορούν με αξιοποίηση της νέας τεχνολογίας να δίνουν τη μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή και πάντως πρέπει να ανεβαίνουν στο διαδίκτυο, ώστε να είναι προσίτα στον καθένα.
4. Με πρωτοβουλία της Περιφέρειας Κρήτης **να θεσπιστεί ετήσιος διαγωνισμός εξοικονόμησης ενέργειας ανάμεσα στους Δήμους της Κρήτης με στόχο να γίνει η Κρήτη πρωτοπόρος περιφέρεια σε ζητήματα εξοικονόμησης.** Μέσα από έναν τέτοιο διαγωνισμό ολοκληρω η κρητική κοινωνία, μαθητές, επιχειρήσεις, νοικοκυριά, υπηρεσίες, θα εθιστεί να εφαρμόσει σωστές ενεργειακές πρακτικές στην καθημερινότητά της, θα προωθηθούν ο σωστός ενεργειακός σχεδιασμός των κτιρίων, τα έξυπνα κτίρια, η αυτοπαραγωγή. Υπάρχουν πτυχές στο ενεργειακό ζήτημα, όπου όλοι συμφωνούμε και μπορούν να γίνουν κοινό επωφελές πεδίο συνεννόησης.
5. Με τα παραπάνω η Αυτοδιοίκηση της Κρήτης θα **αποκτήσει τεκμηριωμένη άποψη και το απαραίτητο κύρος ώστε να διεκδικήσει και αποσπάσει περισσότερες αρμοδιότητες διαχείρισης των ενεργειακών θεμάτων και να πάψει να είναι το σύννηθες πεδίο πρόχειρων αυτοσχεδιασμών της Κεντρικής Διοίκησης.**
6. Σε διεθνές επίπεδο, στο πλαίσιο της Ευρώπης των Περιφερειών και ιδίως των Περιφερειών της Μεσογείου η Κρήτη, μπορεί να αναδείξει, αξιοποιώντας και τις διεθνείς συνδιασκέψεις για την κλιματική αλλαγή, την αντιφατικότητα και τον παραλογισμό των θαλάσσιων εξορύξεων ορυκτών καυσίμων, ειδικότερα των Μεσογειακών, με τα προωθούμενα μέτρα για την κλιματική αλλαγή

Με τα παραπάνω φιλοδοξούμε να συμβάλουμε στην αναθέρμανση μιας σοβαρής συζήτησης για το φλέγον ενεργειακό ζήτημα της Κρήτης και στην αντιμετώπισή του.

Μας πονάει 20 χρόνια μετά την αναγκαστική, με τα MAT, χωροθέτηση στου "διαόλου τη μάνα", του ενεργειακού κέντρου της Κρήτης, στον παρθένο Αθερινόλακκο, του ομώνυμου θερμοηλεκτρικού σταθμού της ΔΕΗ, να επιχειρείται να χωροθετηθούν με παρόμοια μέσα τεράστια αιολικά πάρκα. Μας πονάει να θυμόμαστε με τι περηφάνια υποδεχόμασταν, οι τοπικές κοινωνίες και οι τοπικές οικολογικές ομάδες, την Greenpeace που ήρθε με το πλοίο της και μέσα σε ένα λαϊκό πανηγύρι εγκατέστησε τα πρώτα φωτοβολταϊκά στο σχολείο του Γούδουρα, δίπλα στον Αθερινόλακκο, χλευαζόμενη από τις αρχές με εκείνο το αμίμητο "τα παιδιά παίζει!". Μας πονάει να βλέπουμε σήμερα κάποιες άλλες οικολογικές ομάδες να υποστηρίζουν τα ακριβώς αντίθετα, αδιαφορώντας για τις επεκτάσεις των πετρελαϊκών εγκαταστάσεων. Μας πονάει να βλέπουμε ένα νησί να ξεσηκώνεται για τα περίφημα χημικά της Συρίας, που υποτίθεται ότι θα ρύπαιναν με τοξικά τη Μεσόγειο και να μην κουνιέται φύλλο για τις εξορύξεις ορυκτών καυσίμων που προωθούνται στην περιοχή, οι οποίες εγκυμονούν πολλαπλάσιους κινδύνους. Μας πονάει να ματαιώνονται εκδηλώσεις διαλόγου, όχι επειδή δεν θα μας δοθεί ο λόγος, αλλά επειδή δεν μας αρέσει το πάνελ των εισηγητών.

Είναι φανερό πως μαζί με το διάλογο χάσαμε και το μέτρο. Κι όμως η Κρήτη ως ευαίσθητη συνθέτη αξία είναι ο τόπος που αποζητά το μέτρο, που δεν προσφέρεται για φαραωνικά εγχειρήματα. Για να το βρούμε όμως απαιτείται επειγόντως να αποκαταστήσουμε ένα σοβαρό διάλογο και σε αυτό αποσκοπεί η παρέμβασή μας. **Δεν είμαστε αφελείς για να πιστεύουμε ότι θα απαλειφθούν οι αντιθέσεις, αλλά θεωρούμε ρεαλιστική μια δημιουργική συνθετική διαχείρισή τους. Κανείς δεν θα νικήσει κατά κράτος αλλά και κανείς δεν θα ηττηθεί με νοκ αουτ. Η συνολική κατάσταση στα ενεργειακά όμως σίγουρα θα βελτιωθεί.**

Η Κρήτη, ας το επαναλάβουμε, έχει το μέγεθος, την ποιότητα, τους ανθρώπους για να τα καταφέρει. Η Αιρετή Περιφέρεια οφείλει και μπορεί να πρωτοστατήσει σε αυτήν την προσπάθεια.